

KOROZIJA

- ◆ **Zgodovinski pregled spoznavanja korozije**
  - **400 let p. n. š. Platon opisuje rjavenje železa kot usedanje kovine;**
  - **Rimljanom je bilo jasno, da baker, svinec in železo propadajo tudi, če jih ne uporabljajo;**
  - **A. L. Lavoisier je leta 1789 ugotovil, da v procesu rjavenja aktivno sodeluje kisik;**
  - **M. Faraday je leta 1820 pričel proučevati elektrokem. korozijo;**
  - **Od leta 1845 se propadanje kovin zaradi kemičnih oz. elektrokemičnih reakcij imenuje korozija;**

DEFINICIJA IN DELITEV KOROZIJE

DEFINICIJA:

- “korozija” pomeni takšno poškodbo materiala, ki je posledica **povezanosti materiala z okolico**;
- to je **kemični** proces, ki se odvija na stiku okolje - površina materiala;

DELITEV:

- kemična (plinska) korozija;
- elektrokemična korozija;

DEFINICIJA IN DELITEV KOROZIJE

**Kovine v naravi težijo v bolj stabilne oblike
(okside, sulfide,...) ;**

Korozivni dejavniki:

- zrak v prostoru;
- industrijska atmosfera;
- plini, voda, zemeljska tla;
- vodne raztopine, lug, taline soli,...

DEFINICIJA IN DELITEV KOROZIJE

Kako in kje se korozija razvija ločimo:

- površinska korozija;
- točkasta korozija;
- kontaktna korozija;
- medkristalna korozija;
- napetostna korozija;
- korozija v izvrtinah in ozkih režah.

POSLEDICE KOROZIJE

Poleg direktnih stroškov so še naslednje posledice:

- drago vzdrževanje - posebno še pri neprimernem gradivu, zaščiti ali konstrukciji;
- prekinitev proizvodnje;
- zmanjšanje varnosti in zanesljivosti pri uporabi ter rokovanju s toksičnimi, eksplozivnimi, vnetljivimi ali radioaktivnimi snovmi;
- neprijeten estetski izgled opreme in proizvoda;

KEMIJSKA KOROZIJA

- ◆ **kemijska korozija** je propadanje materiala zaradi oksidacijskih procesov na **stiku material - okolje**;
- ◆ pomembno je, da so elementi, ki sodelujejo v tem procesu **slabi prevodniki el. toka**;
- ◆ splošna značilnost vsake kemijske korozije je v tem, da nastaja **neka nova tvorba**, ki ostaja na mestu tvorjenja;
- ◆ pri oksidaciji nastali kovinski oksidi pa lahko kovini **ščitijo**, ali pa tudi **ne**, kar zavisi od Pilling - Bedwothovega razmerja;

PRIMERI ZAŠČITNIH oz. NEZAŠČITNIH OKSIDOV

♦ ZAŠČITNI oksidi

- Cu - 1,68
- Al - 1,28
- Cr - 1,99
- Fe - 1,77
- Ni - 1,52

♦ NEZAŠČITNI oksidi

- Li - 0,57
- Mo - 3,4
- Sb - 2,35
- W - 3,4
- Ta - 2,33

ELEKTROKEMIČNA KOROZIJA

- ♦ elektrokemična korozija nastopa samo v **elektro prevodnih sistemih** kot je **kovina - elektrolit**;
- ♦ ta korozija je v praksi **največ prisotna** in tudi najbolj **nevarna**, saj proces propadanja materiala poteka hitreje kot pri kemijski koroziji;
- ♦ posebna oblika elektrokemične korozije je **kontaktna korozija**, ki se pojavi na **stiku dveh različnih kovin**, če je med njima **elektrolit** (govorimo o ti. galvanskem členu);
- ♦ v atmosferi se takšna korozija pojavlja največ 5 mm od spoja;

ODPORNOST NAJVAŽNEJŠIH KOVIN PROTI KOROZIJI

- ◆ pri pridobivanju ne sme biti tujih vključkov (plinski mehurčki, lunckerji, vključki žlindre,...);
- ◆ čim enakomernejša struktura, čista kovina;
- ◆ pri predelavi ne smemo vtisniti nečistoče v površino;
- ◆ kvaliteta površine, gladka ravna,...;
- ◆ preprečiti stik lahke in težke kovine;

ODPORNOST NAJVAŽNEJŠIH KOVIN PROTI KOROZIJI

- ◆ **Ogljikovo jeklo** – rjavi v vodi, vodnih raztopinah, zraku; odporno proti alkalijam, v vodi, ki ne vsebuje CO₂ se prevleče z zaščitno plastjo;
- ◆ **Legirano jeklo** - odpornejše, ker je elektrokemijski potencial med različnimi kristali manjši;
- ◆ **Nerjavno jeklo** – majhne razlike v elektrokemijskem potencialu, Cr poveča odpornost, odporno proti kemikalijam;
- ◆ **Siva litina** – zelo občutljiva na medkristalno korozijo;
- ◆ **Aluminij** – relativno dobro obstojen, oksidna plast ga ščiti pred organskim raztopinam, vodi, atm.vplivom, slabo obstojen proti morski vodi, alkalijam, žveplovei kislini;...

ODPORNOST NAJVAŽNEJŠIH KOVIN PROTI KOROZIJI

- ◆ **Baker** – na zraku tvori patino, odporen proti plinom, morski vodi, vodnim raztopinam, bazam, solem, ni obstojen proti kislinam;
- ◆ **Cink** - prekrije se z zelo obstojno oksidno plastjo, obstojen proti žveplovemu vodiku in vodi, neobstoje v alkalijah;
- ◆ **Kositer** – obstojen pri normalni atmosferi v vodi, obstojen proti slabim kislinam, občutljiv na žveplove spojine in nizke temperature;
- ◆ **Svinec**– na zraku in vodi tvori zaščitno plast, odporen proti žveplu,, neobstojev proti alkalnim raztopinam;

ODPORNOST NAJVAŽNEJŠIH KOVIN PROTI KOROZIJI

- ◆ **Magnezij** – na zraku tvori zaščitno plast, odporen proti lugom, fluorvodikovi kislini,...
- ◆ **Krom** - odporen proti atmosferskim vplivom, obstojen pri visokih temperaturah;
- ◆ **Nikelj** – odporen proti atmosferskim vplivom do 500 C, obstojen v organskih snoveh, plini ki vsebujejo žveplo povzročajo medkristalno korozijo;

KONTAKTNA KOROZIJA

proučevana kovina	v stiku s kovino										
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
zaporedna št.											
1. Ti	-	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
2. Cr	A	-	A	A	A	A	A	A	A	A	A
3. Ni in zlit.	B	B	-	A	A	A	A	A	A	A	A
4. Cu in zlit.	B	A	A	-	A	A	A	A	A	A	A
5. legir. jekla	A/B	A	A	A/B	-	A	A	A	A	A	A
6. neleg. jekla	C	B	B	C	B	-	A	B	B	A	A
7. Cd	C	B	B	B	B	B	-	B	A	A	A
8. Pb, Sn	B	B	A	B	B	A	A	-	A	A	A
9. Al in zlitine - v atm. brez Cl	C	A	B	C	A	B	A	A	-	A	B
- v atm. morske vode	C	B	C	C	B	C	A	B/C	-	A	B
10. Zn in zlit	C	B	C	C	B	C	B	B	B	-	A
11. Mg in zlit	C	C	C	C	C	C	C	C	B	B	-

PROTIKOROZIJSKA ZAŠČITA

- ◆ Za protikorozijsko zaščito se odločamo glede na več faktorjev (vsekakor je to “ekonomski” problem):
  - investicijske stroške opreme;
  - stroške obratovanja (stroški prekinitve proizvodnje);
  - stroške vzdrževanja;
  - predvideno življenjsko dobo;
  - ...

Vsekakor velja, da je dobro, če gradivo prej korozij. preskusimo.

OBLIKE PROTIKOROZIJSKE ZAŠČITE

- ◆ **mehanski postopki;**
- ◆ **legiranje;**
- ◆ **ustvarjanje umetne zaščitne kožice (bruniranje, eloksiranje);**
- ◆ **kovinske prevleke;**
- ◆ **nekovinske prevleke;**
- ◆ **katodno - anodna zaščita;**